

Panium — Namba Makumi Mabiri na Imwe

Kukwira kwokufamba kunoenda kumutemo weSvondo munyika inobwinya

Jeff Pippenger

2026-03-05

Nhoroondo iri kubva pandima yegumi nenhanhatu kusvika pandima yemakumi maviri nembiri muna Danieri 11 inotanga uye inopera nemufananidzo unomiririra mutemo weSvondo. Kutanga nekuguma kwemutsara zvichinge zvakafanana, zvinoratidza chiratidzo chaKristu, saArfa naOmega. Muchiporofita zvinoda kuti ndima yegumi nenhanhatu ienzaniswe nendima yemakumi maviri nembiri. Kana izvi zvaitwa, zvinotamisa nhoroondo yenyika inobwinya, sezvainomiririrwa nemutsara wevaMakkabhi, ichiipinza munhoroondo yendima yegumi kusvika yegumi neshanu.

Wamakabi

Kupanduka kwa Wamakabayo kunawakilisha miaka ishirini na miwili iliyoanza mwaka 1776 na kuisha wakati Marekani ilipokuwa ufalme wa sita wa unabii wa Biblia mwaka 1798. Hili linaitambulisha namba ishirini na miwili kuwa ni historia iliyounganishwa moja kwa moja na wakati wa mwisho katika mwaka 1798, ambako ndiko aya ya arobaini ya Danieli kumi na moja inaanza.

Ubale bw'omuwendo amakumi abiri mu bubiri ne 1798 bwa mugaso nnyo okutegeera. Obujeemu bwa Maccabee, mu kulaga nga kabonero ak'Entalo y'Obwegassi ey'Amerika, butabagana n'entalo zombi ez'omu nsi ey'ekitiibwa (ey'amazima n'ey'omwoyo) ng'ento ezajeemera obukulembeze bw'ebyobufuzi obw'AbaSeleucid n'abakama b'e Bulaaya, era n'obukulembeze bw'ekkanisa obw'e Buyonaani n'e Rooma. Mu bujulirwa bwombi obw'ebyafaayo, Buyonaani ne Rooma byakiikirira kabaka ow'obukiikakkono.

Mutsara weMaccabees unomiririrwa mundima yemakumi maviri nenhatu, asi unomirira nhoroondo yakatanga makore makumi matatu nematatu mushure mePanium yendima yegumi neshanu, uye chinguva chinopfuura zvishoma makore zana pamberi paPompey wendima yegumi nenhanhatu. Mutsara uyu unoguma pakutongwa kwemuchinjikwa, kutongwa kwakawedzera kusvika muna 70 AD, kunyange hazvo nguva iyoyo yekutongwa ichingoziwikanwa chete semuchinjikwa mundima yemakumi maviri nembiri. Muchiporofita, mutsara weMaccabees, unomirira nyika inobwinya kubva muna 1776, wozotevera 1798 neimba youmambo yeHasmonean, uyezve imba youmambo yeHerodian kusvika pamuchinjikwa uye muna 70 AD, unopera pandima yemakumi maviri nembiri uye unotanga nemakore makumi maviri nemaviri kubva muna 1776 kusvika muna 1798. Makore makumi maviri nemaviri kubva muna 1776 kusvika muna 1798 anomiririrawo, sechiratidzo, makore makumi maviri nemaviri kubva pa9/11 kusvika muna 2023, ayo akafananidzirwa semazuva makumi maviri nemaviri muna Danieri gumi. Mutsara weMaccabees unotanga uye unopera ne“makumi maviri nemaviri.”

විදුන් හතර දෙනෙකු වූ රෝම ආණ්ඩුකාරයෝ

Mavhesi gumi nemaviri kusvika kumakumi maviri nemaviri anonyatsoratidza vatongi vana veRoma uye anomirira mumwe mutsetse mukati memavhesi acho. Mutsetse weMaccabean unorongwa maererano nomusimbotti we“dzokorora uye wedzera,” uye mutsetse weRoma unomiririrwa zvakananga mumavhesi acho. Pompey akakunda zvipingamupinyi zviviri zvokutanga pazvitanu, apo Roma yakakwira pachigaro soumambo hwechina hwechiporofita cheBhaibheri pahondo yeActium muna 31 BC. Akateverwa naJulius Caesar, Augustus Caesar, naTiberias Caesar. Pompey akanga ari mukuru wehondo, uye zviratidzo zvitatu zvokupedzisira zvinosunganidzwa pamwechete savamambo veumambo.

Wane kati ya watawala hao wanne anakufa katika aya ya ishirini na mbili mahali ambapo Kristo alisulubiwa; kwa hiyo ni lazima tumrudishe huyo wa mwisho kati ya watawala hao wanne wa Rumi hadi kwenye sheria ya Jumapili ya aya ya kumi na sita. Tunapofanya hivyo, Pompey angewakilisha wa kwanza wa alama nne za mpito, ambapo alama ya nne na ya mwisho ya mpito inalingana na sheria ya Jumapili ya aya ya kumi na sita. Aya ya kumi na sita ingewakilishwa na Kaisari Tiberio, na vita vya Panium vya aya ya kumi na tano vingewakilishwa na Kaisari Augusto; vita vya Rafia katika aya ya kumi na moja vingekuwa Yulio Kaisari, na hivyo kumweka Jenerali Pompey kuwa aya ya kumi na 1989.

Izvi zvinoratidza kuti “nhoroondo yakavanzika” yendima yechina-neshumba yaDhanieri 11, iyo nhoroondo kubva pakudonha kweSoviet Union muna 1989 kusvikira pamutemo weSvondo wendima yechina-neshumba neimwe, inomiririrwa nemitsara mitatu yechiporofita inowanikwa munhoroondo inomiririrwa nendima gumi kusvika makumi maviri nenhatu. VaMaccabees, vatongi veRoma, nehondo nhatu dzemasimba aRoma aishandiswa semapurokisi.

Uku ndiko kusiza kwangu kwechitanu kwamuri. Neshoko remipupuri miviri kana mitatu, shoko rimwe nerimwe richasimbiswa. 2 VaKorinte 13:1.

Sinnke Soore Asatu Rakkina Adda Adda Woraano

Ndima yegumi inoratidza kupera kweHondo yechina yeSiria yakaitika kubva muna 219 kusvika muna 217 BC, apo Antiochus III Magnus (Mukuru) akaunganazve mauto ake achigadzirira hondo yendima yegumi neimwe, iyo yaiva hondo yeRaphia yaizomiririrwa naJulius Caesar. Ndima yegumi inozivisa kuparara kweSoviet Union muna 1989 sezvinomiririrwa mundima yechina makumi mana, uye Pompey anoenderana nenhoroondo iyoyo. Ndima yegumi nenhanhatu inomiririra kukundwa kwenyika inobwinya yeJudha, zwichifananidzira mutemo weSvondo muUnited States, asi Pompey anoenderanawo na1989, uye muna 1989 Roma yemazuva ano yakakunda chipingamupinyi chayo chokutanga, asi pakuita kudaro, panguva imwe cheteyo yakakunda pamweya America yechiPurotesitendi apo yakanyengera Ronald Reagan kuti aumbe mubatanidzwa wakavanzika nenyika inobwinya. Mubatanidzwa namahure eRoma wakaitwa namambo unomirira upombwe hwepamweya.

1989 ndipo panali pamene hule la Roma linayamba kutuluka mu zaka zake makumi asanu ndi awiri kuti lichite chigololo ndi mafumu onse a dziko lapansi. Mfumu yoyamba ndi United States mu 1989, pakuti United States ikuyimiridwanso ndi Ahabu, amene anakwatira Yezebeli, amene ali hule la Turo mu Yesaya makumi awiri ndi atatu.

Uye zvichaitika nezuva iro, kuti Tiro richakanganwika makore makumi manomwe, maererano namazuva amambo mumwe; shure kwokuguma kwamakore makumi manomwe, Tiro richaimba sechifeve. Tora rudimbwa, ufambe-fambe muguta, iwe chifeve chakanga chakanganwika; ridza zvinonaka, imba nziyo zhinji, kuti urangarirwe. Uye zvichaitika shure kwokuguma kwamakore makumi manomwe, kuti Jehovha achashanyira Tiro, uye richadzokera kumubayiro waro, uye richaita upombwe noushe hwose hwenyika pamusoro pechiso chenyika. Isaya 23:15–17.

Hule huyo alisahaulika katika “wakati wa mwisho” mwaka 1798 alipopokea jeraha lake la mauti kama inavyowakilishwa katika aya ya arobaini ya Danieli kumi na moja. Katika “wakati wa mwisho” mwaka 1989 anaanza kipindi cha kuponywa kwa jeraha lake la mauti kwa kufanya uasherati na ufalme ambao utakuwa wa kwanza kutekeleza alama ya mamlaka yake. Ufalme huo uliwakilishwa na Ahabu, na na Ufaransa, ambao uliweka upapa juu ya kiti cha enzi cha dunia mwaka 538 na ulikuwa ufalme wa kwanza kabisa kuunga mkono kuinuka kwa mamlaka ya kipapa. Kwa sababu hii, wao huitwa “mzaliwa wa kwanza wa kanisa Katoliki,” vilevile “binti mkubwa wa kanisa Katoliki.” Ufaransa na Ahabu vyote viwili hushuhudia kuhusu nafasi ya Marekani tangu 1989 hata kufikia sheria ya Jumapili.

Mu Isaya makumi maviri nenhatu, hure reTire, iro ririwo hure reZvakazarurwa gumi nenomwe, rine pahuma yaro pakanyorwa kuti Bhabhironi Guru. Rinova “rakanganwika” munhorondo yeUnited States, kutanga muna 1798, apo upapa hwakaguma kuva umambo hwechishanu hwechiporofita cheBhaibheri, chikara chegungwa cheZvakazarurwa gumi nenhatu. Ipapo United States yakatanga basa rayo seumambo hwechitanhatu hwechiporofita cheBhaibheri sechikara chenyika cheZvakazarurwa gumi nenhatu. Pakupedzisira United States inova mambo mukuru pakati pemadzimambo gumi eZvakazarurwa gumi nenomwe. Nhorondo yekufananidzira yenguva ye“makore makumi manomwe,” iyo “mazuva omambo mumwe,” inomirira makore makumi manomwe Bhabhironi parakatonga seumambo hwokutanga hwechiporofita cheBhaibheri. Izvi zvinofananidzira nhorondo yeUnited States kubva muna 1798 kusvikira pamutemo weSvondo apo mutsetse wokunze wenhorondo yeAmerica unomiririrwa nenyanga yeRepublican, uye mutsetse womukati unomiririrwa nenyanga yePurotesitendi. Nyanga mbiri idzodzo dzinomirira moyo weBumbiro reMitemo unopa kupatsanurwa pakati pehutongi hwenyika nehutongi hwechechi, uye ndizvo zviru musoro wenyaya remangwana reAmerica.

Makore makumi manomwe akatarwa kuti chifeve cheTire chikanganwikwe, zvino kubva panguva yekuguma muna 1989 kusvika kumutemo weSvondo chinotanga kuimba. Chakatanga nemubatanidzwa wakavanzika apo chakatora chitendero cheAmerica yePurotesitendi uye chakawisira pasi chimiro chezvematongerwo enyika chamambo wokumaodzanyemba nekuputsika kweSoviet Union. Nguva yemakore makumi manomwe inopera munhorondo umo Antiochus Mukuru amire pakati penguva yemakore gumi nemanomwe yakakamurwa kuita gumi nezvinomwe, izvo kana zvaandudzwa zvinobudisa “makumi manomwe.” Pakutanga kwemakore ekunze mazana maviri nemakumi mashanu akaguma pakati peRafiya nePaniumi, uporofita hwenguva hwemukati hwemakore zviuru zviru nemazana matatu hunotanga ne“vhiki” makumi manomwe dzakatemerwa vanhu vaDanieri. Pakupera kwevhiki idzodzo makumi manomwe, muna 34 AD Israeri yekare yakarambwa naMwari nokusingaperi sevanhu vake vakasanangurwa

vesungano, uye Mwari akanga zvino apinda muwanano nemwenga wake wechiKristu, uye akanga zvino achitambanudzira ruoko kuvaHedheni.

207 BC Antiochus amire pakati pe “makumi manomwe,” zvizhiratidza kupera kwechimiro chenyika yakafarirwa cheumambo hwake se “nyika inobwinya” yaAkasarudza kumutsiridza mairi Israeri yemazuva ano. Kuguma kweUnited States sehumambo hwechitanhatu panguva yemutemo weSvondo ndiko kuguma kwe “makore makumi manomwe” aIsaya. Mutsara wemakore mazana maviri nemakumi mashanu waAntiochus uri kuratidza kupera kwenguva yenyasha yenyanga yeRepublican yeUnited States, nguva ichangotangira mutemo weSvondo wevhesi 16. Makore zviuru zviviri nemazana matatu akapera pakatanga kutongwa musu wa22 Gumiguru, 1844, anofananidzira nguva iyo kutongwa kunopera pamutemo weSvondo. Makore zviuru zviviri nemazana matatu anotanga nemavhiki makumi manomwe anoratidza kuguma kwaIsraeri chaiyo sevanhu vakasarudzwa vaMwari. Kuguma kwenguva yose yemakore zviuru zviviri nemazana matatu kunopedzisira nesangano rePurotesitendi richiguma sezvo sangano readvendi richiramba richienda mberi kusvikira kumutemo weSvondo. Apo suo rakavharwa ra1844 rinodzokororwa, masuo achavharirwa nyanga yeRepublican, nyanga yePurotesitendi, nechikara chehurumende.

Kuna Antioko kusimama kati ya kipindi cha kumi na saba ni kusimama mwishoni mwa wakati wake wa rehema; muda wa rehema kwa serikali ya Marekani, ambayo ni mnyama wa nchi, hufungwa katika sheria ya Jumapili, lakini muda wa rehema wa pembe ya Republican hufungwa kabla ya sheria ya Jumapili.

Yesu akati kwaari, Handiti kwauri, Kusvikira kanomwe chete, asi kusvikira makumi manomwe akapetwa kanomwe. Mateo 18:22.

Msemo “mara sabini saba,” ndio mahali pekee katika Biblia ambamo hesabu zinaonyeshwa kwa namna hii ya kuzidishwa. “Mara sabini saba” ni ile miaka mia nne na tisini ambayo “imeamriwa” kwa watu wa Danieli. Hayo ndiyo majuma sabini yanayoanzia zile siku elfu mbili na mia tatu, na mwishoni mwa ile miaka mia mbili na hamsini kutoka mahali pale pale pa kuanzia, Antioko hufika katikati ya kumi na saba. Hapo Antioko Mkuu huchukua msimamo wake katika matendo ya mwisho ya simulizi lake ndani ya tamthilia takatifu ya pambano kuu.

Mnyango wakafungwa wa mwaka 1844 unawakilisha mnyango uliofungwa wa sheria ya Jumapili, na kabla ya sheria ya Jumapili ya mstari wa kumi na sita kipindi cha miaka saba huanza huku Antioko akiashiria mwisho wa ufalme wake, kisha ufalme wake hukoma mwishoni mwa miaka hiyo saba. Kipindi cha miaka saba kinawakilisha wakati wa kujaribiwa wa sanamu ya mnyama, na kipindi hicho huanza katika sheria ya kwanza ya Jumapili ya mwaka 321. Kabla ya sheria ya kwanza ya Jumapili, ambayo ni mfano wa sheria ya mwisho ya Jumapili, kuna kipindi cha miaka kumi kinachoanza kwa amri. Katika “amri” ya mwaka 313, jaribu linalowakilishwa na miaka kumi huanza, ndipo Antioko anapitisha sheria ya kwanza ya Jumapili na muda wa rehema wa pembe ya Kijamhuri unakoma. Mwishoni mwa miaka hiyo saba, Panium na sheria ya Jumapili hufika, na kuleta mgawanyiko wa mashariki na magharibi katika mwaka 330.

பொம்பே

Pompey akakunda nyika inobwinya mundima yegumi nenhanhatu, asi mukati menguva yemakore maviri kubva muna 65 kusvika muna 63 BC, Pompey, mukuzadzikiswa kwaDanieri 8 nendima 9, akatonyatsokunda “mabvazuva” nenyika “[inobwinya],” zvichifananidzira kukunda kwakapetwa kaviri kuri mundima yechina makumi mana uye muna 1989.

Thibelo ya boraro ya Roma ya bohedene e ne e tla phethagatswa ke Augusto Kesare, yo a itsegeng ka go tlhoma Triumvirate ya ntlha ya semmuso ya Roma, e emelang kopano ya ntlha ya semmuso ya dikarolo tse tharo mo Roma. Ke fa go waymark ya boraro ya baeteledipele ba Roma mo kopano ya dikarolo tse tharo e tshwaiwang ka semmuso mo hisitoring ya Roma. Ke fa molaong wa Tshipi mo temaneng ya lesome le borataro moo kopano ya dikarolo tse tharo ya noga, sebatana le moporofeti wa maaka e tlhomiwang teng, mme morago nonyane ya boikepo e busediwa mo lefelong la yone kwa Shinare, jaaka go beilwe pele ke Sekarea.

Ogastus Kesari akaumba Triumvirate yekutanga yepamutemo yeRoma, asi vanyori venhoroondo vanoiti Triumvirate yeChipiri, nokuti Julius Kesari akamboumbawo Triumvirate, asi yakanga isiri Triumvirate yepamutemo yehurumende yeRoma. Hukama hwaJulius naOgastus Kesari semifananidzo yesungano yetatu yeshato, chikara, nomuprofita wenhema pamutemo weSvondo uri kuuya nokukurumidza, hunofananidzirwa naJulius pakutanga kwesangano rokumanikidza mutemo weSvondo uye naOgastus pakuguma kwaro. Hukama hwechiporofita uhwu hunomirirwawo nokukombwa kwaCestius muna 67, uko kwakazoteverwa nokukombwa kwaTito. Julius ndiCestius uye Ogastus ndiTito. Julius naOgastus vanomirira sungano yetatu, uye Cestius naTito vanomirira kukombwa.

Nguva iyo sangano rekusundidzira mutemo weSvondo rinotanga muchiporofita muna 313, riri pachirevo cheMilan. Zvino muna 321, pakati penguva yemakore gumi namanomwe, panosvika mutemo weSvondo wokutanga. Danho rechitatu rokuparadzaniwa kwoumambo kuva kumabvazuva nokumadokero, rinomirira kuparadzaniwa kuri muUnited States pakati paavo vanogamuchira nechiratidzo chechikara navasingachigamuchiri, kana chisimbiso chaMwari, raiva muna 330. Kune nhevedzano yemitemo yeSvondo inotungamirira kumutemo weSvondo, uye 321 inomirira mutemo weSvondo wokutanga, unotungamirira kumutemo weSvondo wokupedzisira wa330.

Zvakasiyana nemakore mazana maviri nemakumi mashanu aAntiochus, makore mazana maviri nemakumi mashanu aNero anoratidza nguva yemakore masere, nzvimbo yepakati yeSunday law yokutanga, uyezve makore mapfumbamwe. Mutsetse pamusoro pomutsetse, Antiochus naNero vanoratidza nguva mbiri dzinomiririrwa nezviratidzo zvitatu zvenguva. Mumitsetse yose iri miviri, zviratidzo zvenguva zvokutanga nezvokupedzisira zvakafanana: chirevo pakutanga chakaiswa chiratidzo newanano yakaguma nokurambana, uye kurwa pakati pamambo wokumusoro namambo wokumaodzanyemba pakutanga nepamagumo. Sunday law yokutanga ya321 iri pakati inofanira kuva ndipo panomira Antiochus. Anomira pakuguma kwenguva yokuedzwa inomiririrwa namakore gumi, uye nguva yokuedzwa inoratidza Antiochus sowechisere unobva mune vanomwe apo anoumba mufananidzo wechikara, iye wechisere unobva mune vanomwe. Panguva imwe cheteyo vane zana namakumi mana nezvina zvuru vanopfuura nguva yokuedzwa uye vanoshandurwa kubva kuchechechi yechinomwe yeLaodicea kuenda kuchechechi yechisere

neyePhiladelphia.

Pa murawo weSondo wokutanga, kuvakwa kwechifananidzo kunotanga, uye kunoguma pamurawo weSondo waZvakazarurwa 13:11, ndima inopesanisa kutanga kweUnited States segwayana nekuguma kwayo seshato. Gumi netatu chiratidzo chekumukira, uye chiratidzo chekumukira muchirevo chendima 11, pamwe nekutaura kweUnited States seshato, ndicho chiratidzo chechikara; asiwo, chiratidzo chaavo vane chisimbiso chaMwari inhamba gumi neimwe. Zvakazarurwa 13:11 inoratidza kupatsanurwa kwaavo vanogamuchira chiratidzo chechikara kana chisimbiso chaMwari pamurawo weSondo apo United States inotaura seshato.

Nthawi ya mayesero ya fano la chilombo ili ndi zizindikiro zenizeni zosonyeza kufika kwake, pamodzimodziyo likuimira mapeto ake. Kuyambira kwa Nowa kufikira pa phwando la malipenga, Mulungu sasanduka konse; nthawi zonse amalengeza pasadakhale nthawi ya mayesero isanafike. Zolengeza zake zimapezeka m'mawu ake a uneneri. A Adventist ambiri (ndikuganiza choncho) sadziwa kuti panali kuzingidwa kawiri pa chiwonongeko cha Yerusalemu, kapena kuti tsiku la chiwonongeko chomaliza linali tsiku lomwelo la chaka limene Nebukadinezara anawononga Yerusalemu ndi kachisi koyamba—nthawi ya alfa. Angakhalenso osadziwa kuti kuzingidwako kunayamba pa maphwando opatulika ndipo kunatha pa phwando lopatulika, kapena kuti nthawi ya kuzingidwako inali zaka zitatu ndi theka. Ngati sadziwa mfundo zimenezo, ndiye kuti zikuoneka zosatheka kuti adzaone kuti Yuliyo Kaisara ndiye chizindikiro cha chiyambi cha nthawi ya mayesero ya fano la chilombo m'kuimiridwa kwake kwangwiro koposa. Mwa “kuimiridwa kwangwiro,” ndikutanthauza kukwaniritsidwa kwake komaliza.

Nguva imwe cheteyo inomiririrwa kubva muna 1888 kusvikira kumutemo weSvondo, uyezve zvakare kubva pa9/11 kusvikira kumutemo weSvondo, asi kuzadzikiswa kwakakwana kwenguva yechiporofita yekumiswa kwechifananidzo chechikara, sezvinomiririrwa naConstantine Mukuru munguva ya313 kusvika muna 330, kunotanga muhutungamiri hwemutungamiri wechisere kubva panguva yokuguma muna 1989.

Kubva pamutemo weSvondo wokutanga, nguva yokuedzwa pamusoro peSabata neSvondo inovhurika munguva inomiririrwa nemakore manomwe aAntiochus. Mutsetse wemakore manomwe aAntiochus, wakawedzerwa nemutsetse wemakore mapfumbamwe aNero, unoita makumi matanhatu nenhatu, uye muna 63 BC Pompey akakunda nyika inobwinya mukuzadzika kwevhesi regumi nenhanhatu raDanieri gumi neimwe. Pamutemo weSvondo, madzimambo mapfumbamwe achabvuma United States samambo mukuru wamadzimambo gumi anobvumirana kupa umambo hwawo kuhure reTire, iro panguva iyoyo richaita upombwe nemadzimambo ose enyika.

Mukuwirirana nechimiro chechiprofiti chemufananidzo wemhandara gumi, muchato wechikara nemuporofita wenhema wakaitwa muna 1989, asi pamutemo weSvondo muchato wacho unopedziswa. Fractal yenhorondo iyoyo inguva yekutongwa kwevapenyu yakatanga muna 2001, pa9/11. Kubva panguva iyoyo kusvika pamutemo weSvondo, iyo nguva yekuyedzwa yemufananidzo wechikara, inova zvakare nguva yekuiswa chisimbiso kwezana nemakumi mana nezvina ezviuru, kutongwa kunoitwa pamusoro pevanhu vaMwari vesungano, nenyika yavakagara

mairi mukuzadzikiswa kwechiprofiti chesungano yaAbrahama. Munguva iyoyo kereke yeLaodhikia yeSeventh-day Adventist inotongwa, uye zvino avo vanozviti imhandara vanotongwa. Saka nyanga yechiPurotesitendi inotongwa, uye inotongwa mukati menguva umo kutanga bato reDemocratic renyanga yeRepublican rakatongwa kusvikira muna 2024, apo kutongwa kwemaRepublican enyanga yerepublican kwava kuitika. Hurumende yebumbiro remitemo ndicho chikara chinotakura nyanga mbiri uye chinotongwa pamutemo weSvondo.

Kubva muna 1989 kusvika kumutemo weSvondo, zvinomiririrwa mufractal kubva pa9/11 kusvikira kumutemo weSvondo, asi kuzadziswa kwakakwana kwekumisikidzwa kwemufananidzo wechikara kuri mumutungamiri wechisere anobva kune vanomwe. Makore gumi nemanomwe aNero ifractal yenhoroondo kubva pa9/11 kusvika kumutemo weSvondo. Makore gumi nemanomwe aAntiochus akafanana saizvozvo. Muchato waReagan nemubatanidzwa wakavanzika unozadziswa nemubatanidzwa wakazaruka munguva yemutungamiri wechisere. Wokutanga wemichato yealpha neomega wakafananidzirwa nePatriot Act muna 2001, apo mutemo weChirungu wakashandurwa kuva mutemo weRoma. Muchato wemurayiro weMilan unorondedzera kutanga kwekuzadziswa kwakakwana kwekumisikidzwa kwemufananidzo wechikara. Chimiro chawo chakavakirwa pamusoro pechimiro chemuchato wevasikana gumi, uye chinomiririra muchato wokunyepedzera unoitika panguva yemuchato wechokwadi.

Mufananidzo wechikara panguva yokuedzwa unomiririra “muedzo” watinofanira kupfuura nawo tisati “tasimbiswa nechisimbiso.” Imba yaMwari ndiyo inotongwa kutanga, uye zvino pamutemo weSvondo, avo vari kunze kweimba yaMwari ndivo vanotongwa. Nguva yokutongwa kwokupedzisira, zvose muimba yaMwari uyezve muboka guru revanhu vazhinji, inotanga nomutemo weSvondo wokutanga. Kuchava nomutemo weSvondo wokutanga muUnited States uyo uchacherechedza kutanga kwokuzadzikiswa kwakakwana uye kwokupedzisira kwenguva yokuedzwa yomufananidzo wechikara, iyo pashure pachu inoguma pamutemo weSvondo unozadzisa Zvakazarurwa 13:11. Mutemo iwoyo weSvondo ndiwo mutemo wokupedzisira weSvondo munyika inobwinya. Mutemo wokupedzisira weSvondo munyika inobwinya ndiwo mutemo weSvondo wokutanga munyika yose, uchicherechedza nguva yokuedzwa yomufananidzo wechikara yenyika yose. Nguva yokuedzwa kwenyika inotanga pamutemo weSvondo muUnited States mundima yegumi neimwe yechitsauko chegumi nenhatu. Apo United States “rinotaura” seshato pamutemo weSvondo uri kuuya nokukurumidza, ndima yegumi nembiri zvichienda mberi muchitsauko ichocho dzinomiririra nguva yokuedzwa yomufananidzo wechikara yenyika yose.

Noo sababtan aawadeed, wax sii sheegidda laba boqol iyo kontonka sano ee Nero, oo ku dhammaanaysa toddoba iyo tobankii sano ee ka bilaabmay amarkii 313, dabadeedna ay xigtay sharcigii ugu horreeyey ee Axadda ee 321, ka dibna kala qaybsanaantii bari iyo galbeed ee 330, waa arrin muhiim ah in la arko. Saddexda tallaabo ee xariiqaa Nero waxay ku saabsan yihiin silicdil, iyadoo Nero uu yahay astaanta silicdilka, muddada 250-ka sano ahina ay u taagan tahay kiniisadda Smyrna oo ku dhammaatay 313 markii ay timid kiniisaddii tanaasulka. Tallaabada saddexaad waxay calaamad u tahay dhammaadka boqortooyo, sidaas darteed marka lagu dabaqo Maraykanka waxay ka dhigan tahay sharciga Axadda iyo kala guurka boqortooyada lixaad una gudbaysa boqortooyooyinka toddobaad iyo siddeedaad. Marka dunida lagu dabaqo, waymark-ga saddexaad

waa xidhitaanka wakhtiga imtixaanka ee aadanaha, kaas oo lagu tusaaleeyey xidhitaankii wakhtiga imtixaanka ee Maraykanka bilowgii muddada tijaabada dunida ee sawirka bahalka.

Ichi ndicho chikonzero Augusto Kesari, wechitatu pavatongi vana veRoma vanotungamirira kumutemo weSvondo, anomiririrwa nemuchinjikwa, sezvakaratidzwa mundima yechimakumi maviri nembiri, achigona kumiririra muchinjikwa, kunyange zvazvo achizoteverwa naTiberio, uyo anomiririrawo muchinjikwa. Nguva yokuedzwa yomufananidzo wechikara, iedzo yakapetwa kaviri inotanga yaedza nyika, yozotevera gungwa. Nyika iUnited States uye gungwa inyika yose.

Chifaniziro chemhuka chinobudisa kupetwa kaviri kwezviratidzo; apo alpha yenguva yechipiri iriwo omega yenguva yokutanga. 321 waive mutemo weSvondo wokutanga munhoroono yechiporofita, uye mumakore gumi namanomwe anozivisa nguva yokuedzwa kwechifaniziro chemhuka, 321 ndiwo mutemo weSvondo wokutanga muUnited States unotungamirira kumutemo weSvondo weomega wenguva yokuedzwa kwechifaniziro chemhuka munyika inobwinya. Asiwo 321 ndiwo mutemo weSvondo wokutanga wenyika yose, saka gore ra321 rinoratidza pakati pezvose zviriviri, kutanga nokuguma kwenguva yokuedzwa kwechifaniziro chemhuka. 313 ndiro kutanga, uye kutanga igwaro romurayiro, rinofananidzira mutemo weSvondo. Makore gumi namanomwe aNero anozivisa nguva yokukwira-kukwira kwemitemo yeSvondo kusvikira pakupera kwenguva yokunzwirwa tsitsi kwavanhu.

Murayiro uyu unofananidzira mutemo weSvondo wokutanga unotungamirira kuvharwa kwemukana wokuyedzwa. Pompey akatora Judha mundima yegumi nenhanhatu, achifananidzira mutemo weSvondo, uye Julius Caesar akaumba Triumvirate yokutanga; kunyange zvazvo yaiva kubatana kwematatu kusiri kwepamutemo, vanyori venhoroono vachiri kuiratidza seyakanga iri yokutanga. Kufananidzira kwaJulius Caesar kwemubatanidzwa wematatu womutemo weSvondo kwakafananidzira Triumvirate yaAugustus Caesar yepamutemo, yakazoteverwa naTiberias pamuchinjikwa. Vatongi vose vana veRoma vanofananidzira mutemo weSvondo, sezvinoitawo matanho ose matatu emakore gumi namanomwe aNero.

Pompey anowirirana na 1989; Julius anowirirana nendima yechigumi nerimwe; Augustus anowirirana nendima yechigumi neshanu uye Tiberias nendima yechigumi nenhanhatu. Nyaya yaJulius mundima idzodzo inosanganisira kupinda kwake muEgipita naCleopatra. Nhoroono yacho inodzokororwa naMarc Antony. Marc Antony ndiye aiva mukuru wemauto aJulius Caesar panguva yakapondwa Julius nokubayiwa mapanga makumi maviri nematatu. Makumi maviri nematatu anomirira mutemo weSvondo, uye kufa kwaJulius nokuda kwemaronda makumi maviri nematatu ndihwo umambo hunoguma pamutemo weSvondo. Marc Antony, Augustus Caesar naMarcus Lepidas vakazobva vaumba Triumvirate yokutanga yepamutemo kuti vatsive rufu rwake. Imwe yemasimba iwayo matatu, Marc Antony, aizozo dzokorora kusangana kwaJulius neEgipita naCleopatra.

Iwe angava Julius kana Marc Antony, vose vari zviratidzo zveRoma, uye Cleopatra akanga ari chiratidzo cheEgipita neGiriki. Aimiririra hutongi hwechiGiriki muEgipita, zvose zviriviri zviratidzo zvedhiragoni, nepo Julius naMarc Antony vari zviratidzo zvechikara. Sa mukadzi muhukama ihwohwo, Cleopatra aive kereke, zvichiita kuti Julius naMarc Antony vave hurumende.

Cleopatra anomiririra mukadzi anopatsanurwa kaviri kubva kuvanodikanwa vake veRoma vane umambo; kutanga muna 1798, uyezve pakupera kwemukana wenyasha apo anosvika kumugumo wake pasina anomubatsira. Kuparara kwake kwekupedzisira kuri pahondo yeActium muna 31 BC. Mukundi pahondo yeActium akanga ari Augustus Caesar, saka tinoona kuti Pompey akafira muEgipita, Julius akava nekusangana naCleopatra muEgipita, uye izvi zvakapetwazve munhorondo yaMarc Antony; ipapo Augustus Caesar akagumisa hukama ihwohwo paActium. Actium inoratidza mutemo weSvondo, nokuti pahondo yeActium ndipo pakabviswa chipingamupinyi chechitatu cheRoma, uye Roma yechihedheni yeumambo yakatanga kutonga kwemakore mazana matatu nemakumi matanhatu, mukuzadzika kwaDanieri 11:24.

Pompey akatora zvipingamupinyi zviviri zvokutanga, uye Augustus akatora chechitatu.

Uye kubva kune rimwe rawo kwakabuda runyanga ruduku, rwakazokura zvikuru kwazvo, ruchienda kurutivi rwezasi, nokurutivi rwokumabvazuva, uye kunyika inofadza. Danieri 8:9.

Pompey ndi 1989, chizindikiro choyamba cha m'njira mwa maulamuliro andale atatu amene ayenera kugonjetsedwa ndi Roma yamakono pamene chilonda chake chakupha chikuchiritsidwa. Soviet Union, yotsatiridwa ndi United States komanso United Nations mu vesi la makumi anayi ndi limodzi la Danieli khumi ndi chimodzi. Nkhondo ya mphamvu ya upapa ndi ya ndale komanso ya chipembedzo, ndipo mwa uneneri mphamvu ya chipembedzo ya United States inagonjetsedwa pamene mgwirizano wachinsinsi wa Reagan ndi papa Yohane Paulo II unakwaniritsidwa. Cholinga cha upapa chimaphatikizapo zopinga zitatu za ndale ndi mphamvu zitatu za chipembedzo. Mu 1989 chimodzi mwa mphamvu zitatu za ndale chinachotsedwa, Chiprotestanti, monga liwu lenileni lotanthauza kutsutsa Roma, chinachotsedwanso ndi purezidenti wa United States m'mbiri yomweyi. Mphamvu zitatu za ndale ndi Soviet Union, United States, ndi United Nations, ndipo zolinga za chipembedzo ndi Chiprotestanti, pamodzi ndi zipembedzo zosiyanasiyana za chinjoka, zomwe zonse zimawerengedwa kukhala uzimu. Zipembedzo zitatu zimene zimatsogolera dziko ku Armagedoni ndi Chiprotestanti chopanduka, Chikatolika, ndi uzimu; ndipo mikangano yamkati ya mphamvu ya upapa pakati pa maganizo a ukadaulo wosunga mwambo ndi a ufulu m'kati mwa mpingo wawo, pamodzi ndi magawano a Chikatolika cha Orthodox, ndi chopinga cha chipembedzo, ndipo zopinga zina ziwiri za chipembedzo zimene Chikatolika chiyenera kugonjetsa ndi Chiprotestanti chopanduka ndi uzimu. Chiprotestanti chinachotsedwa mu 1989.

Kana nhimbe dzemukati meChechi yeKaturike, sezvinomiririrwa muzviporofita zvakasiyana zveKaturike zvinobva mumashoko eFatima, zvikaparadzaniswa nekuedza kwayo kukunda masimba ezvitendero zviru kunze kwechitendero chayo, ipapo kukunda kwayo kwekutanga pamusoro pechiPurotesitendi kwakanga kuri mubatanidzwa wakavanzika waReagan, uye kukunda kwayo kwekupedzisira kwakanga kuri mubatanidzwa wakazaruka wa2025. Nhimbe dzayo nemachechi eOrthodox dzinoratidzwawo kubva pakukunda kwekutanga muna 1989 kusvikira pakukunda kwekupedzisira paPaniam.

Pompey anowirirana na 1989, ndipo kupambana kwake kuwiri pa “kum'mawa ndi dziko lokoma,” monga Danieli akuzitchulira mu chaputala eyiti ndi vesi lachisanu ndi chinayi, kukuyimira kupambana kwauzimu ndi kwandale kwa upapa pa dziko lakale la Soviet Union, pamodzi ndi

kupambana kwauzimu pa dziko laufulu la Chiprotestanti chovomerezedwa. Julius Caesar adzagonjetsedwa ku Raphia, monga Antiochus III anagonjetsedwera, ndiponso monga Zelenskyy adzagonjetsedwera. Julius ndiye mutu wa mavesi khumi ndi asanu ndi awiri kufikira khumi ndi asanu ndi anayi, ndipo pamenepo Augustus Caesar ayimirira monga wokweza misonkho. Tiberias Caesar akulamulira pa nthawi ya mtanda, choncho Tiberias ndiye lamulo la Lamlungu la vesi la khumi ndi chisanu ndi chimodzi.

Izvi zvinobatanidza Augustus nePanium yendima yegumi neshanu, uye hondo yeRaphia yendima yegumi neimwe naJulius. Hondo yePanium ndiyo hondo yenyika yose yechitatu inotanga nguva pfupi isati yasvika mutemo weSvondo wendima yegumi nenhanhatu, asi zvino inoshanduka kuva hondo yeActium. Panium yaiva hondo yepanyika (United States) uye Actium yaiva hondo yegungwa (nyika yose.) Augustus anomiririrwa paPanium mumutsara wevatongi vana veRoma, uye ndiye akanga ari mutungamiri chaiye paActium. PaPanium Antiochus akabata neIjipiti, yakanga yakabatana neRoma, uye paActium Augustus akabata neIjipiti (Cleopatra) yakabatana neRoma (Marc Antony). Izvi zvinoreva kuti Pompey anomiririra ndima yemakumi mana kusvika muna 1989 uye Tiberias anomiririra mutemo weSvondo wendima yemakumi mana neimwe. Julius Caesar akasvika muna 2014 pakatanga Hondo yeUkraine, sezvakaratidzirwa pamberi ne hondo yeRaphia muna 217 BC.

Izvi zvinoratidza kuti mavhesi gumi nemanomwe kusvika makumi maviri nemaviri anotanga muna 1989 uye anopera pamutemo weSvondo, saka ndiwo nhoroondo inowirirana ne“nhoroondo yakavanzika” yevhesi makumi mana. Mutsetse wechiporofita weMaccabees unowiriranawo neiyo imwe cheteyo “nhoroondo yakavanzika.” Mutsetse wevatongi veRoma uri kuratidza Roma yemazuva ano, chikara cheZvakazarurwa gumi nenhanhatu, uye mutsetse wevaMaccabee uri kutsanangura nyika inobwinya, muporofita wenhema weZvakazarurwa gumi nenhanhatu. Mutsetse wehondo nhatu unoratidza kukunda mambo wokumaodzanyemba, dhiragoni reZvakazarurwa gumi nenhanhatu.

Mitsara telo ireo dia maneho ireo hery telo izay mitarika izao tontolo izao ho any Armagedona, ary aseho ao amin’ny andininy faha-efapolo izy ireo ho mpanjakan’ny atsimo, ilay dragona, mpanjakan’ny avaratra, ilay bibidia, ary ny kalesy sy ny mpitaingin-tsoavaly ary ny sambo no mpaminany sandoka. Ny mitsara telo manomboka amin’ny andininy faha-folo ka hatramin’ny faha-telo amby roa-polo dia maneho ireo hery telo ao amin’ny tantara miafina ao amin’ny andininy faha-efapolo, izay tsy inona na tsy akory fa fanoharana mitohy momba ireo lohahevitra telo aseho ao amin’ny tantara misokatra ao amin’ny andininy faha-efapolo.

Vhesi Rokutanga

Mavesi yekutanga kusvika kune rechina anozivisa “nguva yokuguma” muna 1989, pamwe chete navatungamiri vasere veUnited States kubva panguva iyoyo yokutanga, zvichiguma nomutungamiri wokupedzisira, wechisere, akapfuma zvikuru. Muvhesi rechina mambo iyeye anova mambo wenyika, sezvinomiririrwa naAleksanda Mukuru, mambo Ahabhu, madzimambo gumi eZvakazarurwa gumi namanomwe, marudzi gumi aMapisarema makumi masere nematatu, uye ndudzi gumi dzakaiswa pamberi sechiratidzo chenyika mudanho rokutanga chairu resungano

yaMwari naAbrama muna Genesisi 15:18–21.

Mavhesi rimwe kusvikira mana anomiririra nhoroondo kubva muna 1989 kusvika kumubatanidzwa wakapetwa katatu pa mutemo weSvondo uri mundima makumi mana neimwe, saka anoenderana nevatongi vana veRoma, mutsara wavaMaccabees, pamwe nehondo nhatu dziri mundima gumi kusvika gumi neshanu, izvo pamwe chete zvinoumba nhoroondo yakavanzika yendima makumi mana.

Ndima shanu kusvika repfumbamwe dzinoburitsa mutsara wechiporofita unomiririra zvakakwana nhoroondo ya538 kusvika muna 1798, uye dzinopa pfungwa yenhoroondo neyechiporofita yokunzwisisa kukosha kwenguva yokuguma iri mundima makumi mana. Pfungwa iyoyo inotsanangura ndima yegumi sechitsivido chenhoroondo yendima shanu kusvika repfumbamwe, uye mukuita kudaro inotsanangura pfungwa ya1989. Izvi zvinoreva kuti ndima yekutanga kusvika kune yechigumi nenhatu yaDhanieri 11 inomiririra mitsara mishanu yechiporofita yakarongedzwa pamwe chete nenhorondo yakavanzika yendima makumi mana. Ndima ina dzokutanga dzinotaura nezvaTrump, mutungamiri wechisere anobva kune vanomwe, uyo akagadzirirwa kuva mambo wamadzimambo gumi muumambo hwechinomwe hwaZvakazarurwa 17.

Ndima shanu kusvika pagumi dzinoratidza nhoroondo inotungamirira kuna 1798 uye ichienda mberi kusvika kuna 1989, inova ndiyo nhoroondo yendima makumi mana. Ndima gumi kusvika pagumi neshanu dzinoratidza nhoroondo yehondo nhatu dzevamiririri dzakatanga muna 1989, yechipiri ichitanga muna 2014; ipapo mutungamiri akapfuma zvikuru akasimuka muna 2015. Mutungamiri iyeye akapfuma zvikuru akaurayiwa muna 2020, uye muna 2022 hondo yeRaphia yakawedzera, uye ipapo mutungamiri akapfuma zvikuru akadzoka muna 2024, uye muna 2025 musoro wechikara nomusoro wemufananidzo wechikara vakagadzwa vose vari vaviri.

Titaenderera na mambo haya katika makala inayofuata.